

Dr. Kovács Krisztina
SZTE JGYPK Tanító-
és Óvóképző Intézet, adjunktus,
kovacs.k@jgypk.szte.hu

A mentori tevékenységek új kihívásai egy országos szakmai fórum tükrében

A Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kara az Eötvös Loránd Tudományegyetemmel közösen 2015. április 10-én rendezte meg „A mentori tevékenységek új kihívásai” című országos szakmai konferenciát. A rendezvényre TÁMOP projekt keretében került sor. Az ELTE projektjének címe az „Országos koordinációval a pedagógusképzés megújításáért”, melynek a „Koragyermekkorai neveléshez kapcsolódó szakterületi és módszertani fejlesztések” című alprojektje foglalkozik a mentorképzés komplex kérdéskörével. A Szegedi Egyetem TÁMOP pályázati programjának címe „Mentor(h)áló 2.0 Program”, amely már a nevében is tartalmazza a mentor szót. A projekt fő feladata a pedagógusképzés új útjainak kialakítása és továbbfejlesztése a délföldi régióban.

A konferencia célja az volt, hogy hozzájáruljon a pedagógusképzések és továbbképzések tartalmi és módszertani fejlesztéséhez, a mentori szerepek pontosításához, ismertesse a mentori tevékenységgel kapcsolatos kutatásokat és tapasztalatokat, elemezze a mentorrendszer működési eredményeit, valamint bemutassa a meglévő óvodai és iskolai mentori tapasztalatokat, jó gyakorlatokat.

Dr. Herbst Mária, a SZTE JGYPK intézetvezető főiskolai tanára a konferencia vezető elnökeként nyitó szavaiban kiemelte, sok oka van annak, hogy a mentor szerepe előtérbe került.

Így egyrészt az, hogy az iskola feladatrendszere átalakult, összetettebb lett, melynek következtében több feladat vár a pályakezdő pedagógusokra. A kezdő pedagógusok számára a nemzeti köznevelésről szóló törvény és a pedagógusok előmeneteléről szóló kormányrendelet szerint a mentor nyújt segítséget a gyakornoki fokozatba besorolt, két évnél kevesebb szakmai tapasztalattal rendelkező gyakornokok szakmai szocializációjában, és a szakmai-módszertani feladatok ellátásában.

A tudományos tanácskozást Dr. Marsi István, főiskolai tanár a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar dékánja nyitotta meg. A Dékán Úr személyes hangvételű köszöntő beszédével hangsúlyozta a téma fontosságát. Megosztotta a konferencia résztvevőivel, hogy számára is mindig nagyon fontosak voltak azok a mentorok, akik a pályáján segítettek. Emellett rámutatott arra, hogy a karon jól működik a hagyományos mester-tanítvány, mentor-fiatal pályakezdő kolléga viszony, hiszen a tapasztalatok azt mutatják, hogy a végzett hallgatók gyakran felkeresik elsősorban egykori témavezetőjüket, tanáraikat, akikről tanácsot kérhetnek. Azonban mégis a segítség hatékony útja, hogy a „gondolkozz globálisan, cselekedj lokálisan” alapelvet követve, a pályakezdőknek a mentorok közvetlenül a helyszínen tudjanak segítséget nyújtani, taná-

csokat adni. Ez lehetővé teszi a pályakezdők számára a szakmai együttműködést, valamint kölcsönös tanulási lehetőséget biztosít.

A mentori tevékenységekkel kapcsolatos kutatásokat és tapasztalatokat az oktatási paradigmaváltás tükrében tárgyaló nyitó plenáris előadásokat Dr. Sztanáné dr. Babits Edit az SZTE JGYPK főiskolai tanára, Dr. Poór Zoltán, a NYME ACSJK intézetvezetője, egyetemi docense, Dr. Golyán Szilvia az ELTE TÓK adjunktusa, valamint Fáyiné Dr. habil. Dombi Alice a SZTE JGYPK, tanszékvezetője, főiskolai tanára tartotta.

A tudományos előadások során az előadók bemutatták, hogyan gondolkodnak a mentor fogalmáról, a mentori szerepekről, valamint ismertették a mentorképzés közös tartalmi elemeit és intézmény-specifikus sajátosságait. Az első előadó Dr. Sztanáné Dr. Babits Edit „A mentorképzés pedagógiai kérdései, a gyakorlati tapasztalatok során felmerült szakmai kihívások” című előadásában utalt arra, hogy a köznevelési intézmények sokszor különbözően értelmezik a mentor fogalmát, és eltérő szakmai tapasztalatokkal rendelkeznek. Ismertette a mentorképzés tananyag összeállításának főbb aspektusait, kiemelve azt, hogy a mentorképzésben az a szaktárgyi blokk, amit az intézmény a helyi sajátosságokat figyelembe véve maga alakít ki, a korszerű jellemzőkön túl, napjaink spe-

ciális kérdéseit jeleníti meg. Előadásában nagy hangsúlyt fordított annak elemzésére, hogy a mentorképzésben milyen szakmai feladatokra készítik fel a mentorhallgatókat. Gondolatait a szegedi és a bajai képzőhelyen folyó mentorképzésben több mint 80 hallgató körében végzett kérdőíves tájékozódásának főbb tapasztalataival zárta, melynek summázataként megállapítható, hogy a képzésben résztvevőket elsősorban az érdeklődés motiválta a képzés választásában, ami igényességet, szakmai gondosságot jelez a hallgatók részéről.

Dr. Poór Zoltán a „Mentorképzés tartalma és módszertana” címmel tartotta meg előadását, melyben betekintést nyújtott a mentorképzés múltjába és jelenébe. Előadásának első részében a mentorképzéshez vezető utat mutatta be, személyes gyakorlóiskolai szakvezetői és megyei szaktanácsadói élményei, valamint több nemzetközi modell helyszíni tanulmányozásának tapasztalatai tükrében. Beszámolt arról, hogy az 1990-es évek közepétől lehetősége nyílt arra, hogy brit pedagógusképzési szakemberekkel közös továbbképzést szervezzen. A képzésben szerzett tapasztalatai vezettek egy dunántúli egyetem partneriskolai hálózatában a tanárjelöltek gyakorlati képzésében résztvevő kollégák felkészítési rendszerének kialakításához. Gondolatait a mentorképzés tartalmi és módszertani bemutatásával zárta. Előadása rávilágított arra, hogy a mentorképzésnek múltja van, amire lehet építkezni.

Az előadások sorát követte *Dr. Golyán Szilvia* a mentorképzéssel kapcsolatban sok kérdést felvető „A gyakorlatvezető-képzés rendszere az ELTE Tanító- és Óvóképző Karán - tartalmi és szerkezeti jellemzői” című előadása, melyben egy intézményi gyakorlatot ismertetett. Az előadó beszámolt arról, hogy az ELTE TÓK-on a nagy hallgatói létszám tette szükségessé a mentori rendszer és mellé a helyi sajátosságból adódó tutori rendszer kialakítását, valamint a gyakorlatvezető-képzés bevezetését. Előadásában kiemelte az óvodapedagógus és a tanító gyakorlatvezető képzés differencia specifikumait, célját, valamint súlypontjait. A képzési rendszer kialakításánál törekedtek a képzésben részt vevő, viszonylag homogénebb óvodapedagógusokból álló hallgatók és a különböző műveltségterületen dolgozó tanítók és eltérő szakterületi ismeretekkel rendelkező tanárokból álló heterogénebb jelöl-

tek számára megfelelő képzési modul kialakítására. A tartalmi elemek között megjelennek a fiatal felnőttkor sajátosságai, a mentor feladatköre, a mentori szerepek, a képzési rendszer megismertetése, valamint a korszerű módszertanok és különböző tréningelemek alkalmazása. Az előadásból megtudhattuk, hogy az ELTE TÓK-on a mentori rendszer hívta életre a tutori rendszert, ami a tutorok személyén keresztül lehetővé teszi a párbeszédet a gyakorlóintézmények és a képzőintézmények között, és hozzájárulhat a mentori munka eredményesebbé tételéhez.

A délelőtti programot *Fáyné Dr. habil. Dombi Alice* a „Mentor és mentorált szerepek a reziliencia fényében” című gondolatébresztő előadása zárta, melyben a tanszékvezető asszony új vetületét mutatta be a mentori szerepeknek, és az azokhoz kapcsolódó szerepfeladatoknak. Ismertette a szegedi mentorképzés specifikumait, valamint a mentori tevékenység pszichológiai vonatkozásait. A szegedi mentorképzés tágan értelmezi a mentori feladatköröket, és ennek megfelelően négy irányt foglal magában: (1) a pályakezdő pedagógus szakmai szocializációjának segítése, (2) a pedagógusjelöltek gyakorlati tevékenységének teljes körű irányítása, támogatása; (3) a mentor hallgatók munkájának összefogása, (4) a szakterületi mentor tevékenységének összefogása. Ez utóbbi egy meghatározott pedagógiai feladatnak az irányítására, összefogására szolgál, egy-egy szakterület vezetésére készíti fel a pedagógus mentor a mentoráltakat. A képzésben az első két terület a domináns. Az előadás harmadik része a reziliencia fogalmát értelmezte, ami a mentori tevékenységgel való azonosuláshoz kapcsolódó fogalom. Ebben az értelemben a mentor, amit problémaként él meg, kihívásnak tekinti, ami erőt ad számára a kihívással való megküzdésre, az a mentorrá válás útján kialakítható. Az előadás kitért a reziliens személyiség jellemzőire, a rizikótényezőkre, valamint a védőfaktorok szerepére a személyiségben.

A délutáni program részeként az érdeklődők tematikusan három műhelyfoglalkozás közül választhattak: a mentor óvodapedagógus vagy a mentor tanító tevékenységével kapcsolatos fejlesztési feladatok, valamint a mentor gyermekvédelmi tevékenységei. A műhelybeszélgetéseken a tanító- és óvóképzésben érintett oktatók és a

köznevelési intézmények pedagógusai vettek részt, és a mentori tevékenységekről az életpálya tükrében, a mentor-tutor-vezetőtanár szerepeiről, a mentori kompetenciákról, szerepkörökről, tevékenységekről, valamint a mentorképzés fejlesztésével kapcsolatos ötletekről folytattak szakmai beszélgetést. A szakmai diskurzusokon a mentori tapasztalatokkal rendelkező pedagógusok megosztották egymással tapasztalataikat, jó gyakorlataikat. A műhelyfoglalkozásokat *Dr. habil. F. Lassú Zsuzsa*, *Fáyné Dr. habil. Dombi Alice* és *Mészáros Katalin* irányították. Konszenzusként megfogalmazódott az a gondolat, hogy célszerű lenne évente műhelytalálkozót szervezni, ami elősegítené a kapcsolattartást és tapasztalatcserét a témában érintettek között, valamint a mentorálásnak létrehozni egy virtuális online formáját, ami szintén hozzájárulhat a sikeres mentorrendszer működéséhez.

Összességében elmondható, hogy a konferencia sikeresen zárult. A több közös tartalmat tárgyaló, gondolatébresztő előadások inspirálóak voltak. A rendezvény közelebb hozta egymáshoz a felsőoktatás és a köznevelési intézmények résztvevőit, valamint lehetővé tette, hogy a különböző ismeretekkel, tapasztalatokkal rendelkező kollégák szakmai beszélgetést folytassanak, és egymástól tanuljanak. A rendezvény rámutatott arra, hogy a mentorok jelenléte a köznevelési intézményekben és a szakmai feladatokra felkészítő mentorképzés szükségessége vitathatatlan, mivel a mentori szerepstruktúrák és az ahhoz tartozó feladatkörök komplexek, melyek sikeres ellátása nem egyszerű munka, elméletét és gyakorlatát a szakmai segítők a mentorképzés során sajátíthatják el.

A sokféleképpen értelmezett mentor fogalmát és a mentori szerepeket *Fáyné Dr. habil. Dombi Alice* előadásában elhangzott Galileitől származó idézet jól példázta: „Semmit nem lehet megtanítani egy embernek, csak segíteni, hogy rátaláljon önmagán belül.” A mentor tehát nem direkt módon vezet, hanem segít azon az úton elindulni, ahol a mentorált magára találhat.